

Ve Štrasburku dne 15.2.2022
COM(2022) 60 final

**SDĚLENÍ KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU, RADĚ, EVROPSKÉMU
HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU A VÝBORU REGIONŮ**

Příspěvek Komise k evropské obraně

1. Úvod

V dnešním světě čelí Evropská unie rostoucí globální nestabilitě a geopolitickému napětí, což potvrzuje vůbec první komplexní analýza hrozeb pro EU, která byla provedena v listopadu 2020 v rámci přípravy nadcházejícího Strategického kompasu EU. Konflikty a krize v našem sousedství i mimo něj mají přímý dopad na naši vlastní bezpečnost a naše společnosti a ekonomiky jsou terčem sofistikovaných hybridních hrozeb, včetně kybernetických útoků a dezinformačních kampaní, které mají původ v zahraničí. Klimatická krize a ztráta biologické rozmanitosti vytvářejí výzvy pro globální bezpečnost obecně a zejména pro civilní a vojenské operace.

Vše, co se děje na našich pozemních, vzdušných a námořních hranicích a v jejich okolí, jakož i v kyberprostoru, podél důležitých námořních tras a v kosmickém prostoru, zdůrazňuje nezbytnost být lépe připraveni a být schopnější a odolnější. V souvislosti se zrychleným technologickým závodem mezi Spojenými státy a Čínou musí Evropská unie dále budovat a zajistit svůj technologický náskok. Vzhledem k měnícím se geopolitickým vztahům a změnám našeho životního prostředí se podobným způsobem musí vyvíjet i Unie, přičemž musí zintenzívnit a urychlit své kolektivní schopnosti bránit a chránit své základní hodnoty a své občany. **Abychom zajistili bezpečnost Unie a jejich občanů v nadcházejících letech a desetiletích, potřebujeme zásadní posun v evropské obraně.**

Současné a minulé události jsou varovným signálem, který upozorňuje, že Evropané musí úžeji spolupracovat v oblasti obrany, aby zajistili svoji vlastní bezpečnost a stali se silnějším zajišťovatelem bezpečnosti pro ostatní, a to s využitím jedinečného širokého souboru nástrojů Unie. EU se již zasazuje o řešení četných otevřených a zamrzlých konfliktů v našem východním a jižním sousedství, jakož i v různých regionech v celé Africe jakožto našem sousedním kontinentu. Nedávné **posílení ruské vojenské přítomnosti podél východní hranice Ukrajiny, v Bělorusku a v oblasti Černého moře** spolu s pokusy Moskvy narušit, rozdělit a nově definovat bezpečnostní strukturu v Evropě zpochybňují mezinárodní řád založený na pravidlech. Rovněž nám to připomíná, že musíme zajistit silnější evropskou obranu v úzkém partnerství s Organizací Severoatlantické smlouvy (NATO). Náhlé ukončení mezinárodní vojenské mise v **Afghánistánu** v srpnu 2021 nám přineslo poučení, že Evropa musí být sama lépe připravena na řešení složitých stabilizačních úkolů a náhlých mimořádných událostí. Byli jsme svědky toho, jak se nestabilita může stát živnou půdou pro terorismus a přimět lidi opustit své domovy a jak globální a regionální mocnosti mohou těchto situací využít k získání vlivu a přístupu ke zdrojům. Multiplikační účinek změny klimatu na potenciál vzniku konfliktů v rámci států a mezi nimi činí situaci ještě komplexnější.

EU musí zároveň zvýšit svoji vlastní připravenost, schopnost a odolnost, aby lépe chránila své občany. **Hrozby pro bezpečnost EU mají čím dál méně pouze vojenskou povahu.** Čelíme ničivějším kybernetickým útokům zaměřeným na naše kritické subjekty, jejichž cílem je ochromit průmyslové závody, zařízení na dodávky energie, městské správy a nemocnice, a zahraniční manipulaci s informacemi a vměšování do našich demokracií. Státem podporovaný hybridní útok Lukašenkova režimu, který zneužívá migranty k politickým účelům, je jasným příkladem vyvíjející se povahy hybridních kampaní, jejichž cílem je oslabit nás, podřídit nás své

vůli a manipulovat nás, aniž by došlo k ozbrojené agresi. EU na tuto situaci reagovala humanitární podporou, diplomatickými kontakty se třetími zeměmi, podporou členských států a sankcemi vůči odpovědným subjektům. Pandemie COVID-19 mezitím rovněž zdůraznila potřebu větší odolnosti, přičemž ozbrojené síly poskytovaly v počátečních fázích v roce 2020 civilním orgánům logistickou, bezpečnostní a lékařskou pomoc. V tomto rychle se měnícím prostředí **musí Evropská unie dále posílit svoji připravenost, schopnosti a odolnost, zejména posílením mechanismů pro absorpci otřesů a vytvořením souboru nástrojů ve všech příslušných odvětvích.**

Členské státy pracují na důraznějším řešení všech hrozeb a výzev prostřednictvím nového **Strategického kompasu pro bezpečnost a obranu EU** („Strategický kompas“), který mají členské státy přijmout v březnu 2022. Kompas stanoví společnou strategickou vizi pro příští desetiletí a nastíní, jak EU posílí svoji schopnost jednat a reagovat na různé krize a výzvy; jak zabezpečí své zájmy a bude chránit své občany; jak bude investovat a inovovat za účelem společného rozvoje nezbytných schopností a technologií a jak prohloubí partnerství založená na hodnotách a zájmech EU. Toto sdělení Evropská komise je dalším příspěvkem k tomuto úsilí.

Evropská unie musí nyní jednat, aby posílila své obranné schopnosti v současném kontextu a aby rovněž vybavila EU tak, aby mohla obstát na budoucích bojištích. K tomu musí mít k dispozici novou generaci technologií schopných řešit hrozby plynoucí z kybernetických, hybridních, vesmírných systémů založených na spolupráci a autonomních systémů, které jsou založeny na konektivité a umělé inteligenci. Průmyslový ekosystém, který obrana tvoří spolu s odvětvím letectví a bezpečnosti, představuje současně **technologicky vyspělý průmyslový ekosystém**, který je nejen základní hybnou silou otevřené strategické autonomie a technologické suverenity Evropy, ale také významným faktorem přispívajícím k růstu a inovacím. Kromě toho, že evropské odvětví obrany podporuje bezpečnost občanů Evropské unie, může rovněž přispět k udržitelnému **hospodářskému oživení** po pandemii a k celkovému inovativnímu charakteru ekosystému, který má potenciál významně přispět k ekologické transformaci a vést k pozitivním vedlejším účinkům pro civilní využití.

Našich cílů lze dosáhnout pouze tehdy, budeme-li **vyvíjet, pořizovat a provozovat vojenské vybavení společně**. EU zavedla nové nástroje a prostředky¹ s cílem zvrátit dlouhodobou roztržičnost, která brání účinnosti evropského odvětví obrany a snižuje schopnost EU a jejích členských států budovat příští generaci obranných schopností, které budou zásadní pro budoucí bezpečnost Evropy a její schopnost zajišťovat bezpečnost ve svém sousedství i mimo něj.

Zejména Evropský obranný fond², jehož rozpočet na období 2021–2027 činí téměř 8 miliard EUR, již představuje zásadní změnu pro vytvoření evropského obranného ekosystému schopného zajistit nejmodernější interoperabilní obranné technologie a vybavení, které posílí svobodu jednání Unie a její technologickou suverenitu a konkurenceschopnost.

¹ Včetně Evropského obranného fondu, stále strukturované spolupráce (PESCO) a koordinovaného každoročního přezkumu v oblasti obrany (CARD).

² PE/11/2021/INIT

V této náročné situaci bude Evropská komise i nadále úzce spolupracovat s vysokým představitelem a členskými státy s cílem:

- zajistit **účinné a cílené provádění** inovativních nástrojů a iniciativ, které jsme zavedli, jako je Evropský obranný fond a akční plán o vojenské mobilitě, a to i prostřednictvím řady dodatečných opatření navržených v tomto sdělení,
- podporovat **užší spolupráci v oblasti obrany mezi členskými státy a mezi odvětvími**, podpořenou nezbytnými finančními zdroji a zvýšenými společnými výdaji v souladu se stávajícími závazky, s cílem zvýšit nákladovou efektivnost, posílit interoperabilitu, podpořit inovace a zlepšit konkurenceschopnost a odolnost průmyslu,
- posílit naši schopnost **reagovat tváří v tvář akutním krizím**, včetně kybernetických útoků a hybridních kampaní, **jakož i reagovat na dlouhodobější výzvy a geopolitické spory ve strategických oblastech**, a to na základě mezirezortního přístupu a posílení dvojího užití a synergií mezi civilním a vojenským sektorem napříč širokou škálou politik, nástrojů a prostředků Komise,
- udržovat a posilovat **úzkou spolupráci s NATO** v souladu s přijatými závazky a dohodnutými zásadami, jimiž se řídí spolupráce mezi EU a NATO v rámci společných prohlášení, jakož i s dalšími klíčovými mezinárodními partnery, jako je Organizace spojených národů (OSN), a podobně smýšlejícími dvoustrannými partnery, jako jsou Spojené státy americké, Norsko³ a Kanada.

V tomto neustále se vyvíjejícím geopolitickém a technologickém kontextu a s ohledem na nadcházející neformální summit, který se bude konat v Paříži ve dnech 10. a 11. března 2022, toto sdělení nastiňuje **konkrétní nová opatření a iniciativy v řadě kritických oblastí** a určuje klíčové faktory úspěchu směrem ke konkurenceschopnějšímu a harmonizovanějšímu evropskému obrannému trhu, mimo jiné prostřednictvím:

- **zvýšení investic do výzkumu a schopností v oblasti obrany vyvíjených v rámci spolupráce EU,**
- **usnadnění synergií mezi výzkumem a inovacemi pro civilní a pro obranné účely a snížení strategických závislostí,**
- **podněcování společného zadávání veřejných zakázek v oblasti obranných schopností vyvíjených na základě spolupráce v rámci EU,**
- **vyzvání členských států, aby pokračovaly v přechodu na zjednodušené a jednotnější postupy kontroly vývozu, zejména pokud jde o obranné schopnosti vyvíjené v rámci EU,**
- **posílení bezpečnostního a obranného rozměru vesmíru na úrovni EU,**
- **posílení evropské odolnosti mimo jiné posílením kybernetické bezpečnosti a boje proti kybernetickým a jakýmkoli jiným hybridním hrozbám, posílení vojenské mobility a řešení výzev spojených se změnou klimatu v oblasti obrany.**

³ Jako člen Evropského hospodářského prostoru.

Prostřednictvím těchto základních prvků a s využitím synergií mezi vnitřními a vnějšími politikami, včetně těch, které byly posíleny v rámci strategie bezpečnostní unie z roku 2020, bude Komise v nadcházejících letech prostřednictvím cílených iniciativ a projektů i nadále aktivně přispívat k procesu budování **evropské obranné unie** a využije přitom celé spektrum nástrojů, které má k dispozici, aby mohla bojovat proti rychle se měnícím vícevrstevným hrozbám, kterým čelíme.

2. Zvýšení investic do výzkumu a schopností v oblasti obrany vyvíjených v rámci spolupráce EU

Evropský obranný fond je **ambiciózní, vyvážený a inkluzivní program**, který zajišťuje silné zapojení členských států tak, aby financované projekty odpovídaly operačním potřebám ozbrojených sil a připravily půdu pro výrobu a zajišťování dodávek. Jeho **kritéria způsobilosti** zachovávají otevřenost trhu a zároveň posilují konkurenceschopnost evropského obranného průmyslu a chrání bezpečnost a strategické zájmy EU.

Do konce roku 2022 Evropská komise investuje 1,9 miliardy EUR do projektů výzkumu a rozvoje schopností v oblasti obrany, které reagují na potřeby členských států v oblasti schopností. **Nastartuje tak klíčové rozsáhlé projekty rozvoje schopností založené na spolupráci**, které budou řešit kritické nedostatky, a zároveň **podpoří inovace v oblasti obrany**, včetně zejména úzce specializovaných oblastí. Součástí jsou menší projekty a otevřené výzvy, které rozšiřují přeshraniční účast začínajících podniků a malých a středních podniků, přičemž až 8 % rozpočtu fondu na rok 2021 je určeno na financování přelomových obranných technologií a přibližně 6 % na otevřené výzvy pro malé a střední podniky. Malé a střední podniky tvoří 48 % z 1 100 subjektů, které předložily návrhy, a 20 % celkových požadovaných finančních prostředků⁴ pro výzvy v rámci Evropského obranného fondu na rok 2021⁵. Komise bude i nadále podporovat účast malých a středních podniků v celé EU, mimo jiné podporou začlenění těch nejinnovativnějších a nejkonkurenceschopnějších do dodavatelských řetězců.

V prvních výzvách k předkládání návrhů zveřejněných v roce 2021 se již **plánuje přidělit přibližně 700 milionů EUR na projekty zabývající se rozsáhlými a komplexními obrannými platformami a systémy**, jako jsou nové generace bojových systémů, pozemní vozový park, víceúčelová a modulární pobřežní hlídková plavidla a protiraketová obrana.

Rovněž v rámci předchozího programu pro rozvoj⁶ **obdržely dva velké projekty rozvoje schopností s velkým strategickým významem grant v celkové výši přibližně 140 milionů EUR**. MALE RPAS podporuje vývoj dronu se schopností letu ve střední výšce s dalekým doletem. Přispívá k budování technologické suverenity v dronech, což představuje pro ozbrojené síly členských států zásadní přínos. Evropské zabezpečené softwarové rádio (ESSOR) posílí

⁴ Včetně subdodavatelů.

⁵ U předcházejícího programu, tj. Evropského programu rozvoje obranného průmyslu, pro nějž jsou k dispozici výsledky za rok 2020, představovaly malé a střední podniky 35 % subjektů a čerpaly 30 % celkového financování na 26 projektů. Účast subdodavatelů, kterými jsou často malé a střední podniky, nebyla ještě zohledněna.

⁶ Evropský program rozvoje obranného průmyslu (EDIDP).

interoperabilitu vytvořením evropské normalizace pro obranné bezpečné komunikační technologie. Další smysluplné financované projekty se zaměřují mimo jiné na velení a řízení, rozhodování pomocí umělé inteligence, kolaborativní boj, kybernetickou obranu nebo pozorování z vesmíru.

Rozvoj obranných schopností je dlouhodobý proces, který vyžaduje koordinované a předběžné plánování. **Strategická orientace Evropského obranného fondu je zajištěna prostřednictvím priorit v oblasti obranných schopností, které společně schválily členské státy v rámci společné zahraniční a bezpečnostní politiky (SBOP)**, a zejména v souvislosti s plánem rozvoje schopností (CDP) a v souladu s dalšími iniciativami EU souvisejícími s obranou, jako je koordinovaný každoroční přezkum v oblasti obrany (CARD) a stálá strukturovaná spolupráce (PESCO).

Kromě toho Komise v zájmu zajištění transparentnosti a předvídatelnosti, zejména s ohledem na plánování vnitrostátních rozpočtů na obranu, **připravila orientační a flexibilní víceletý výhled** na příští čtyři roky, který bude na základě vývoje každoročně přezkoumán. Zajišťuje soudržnost kooperativních projektů zaměřených na obranné schopnosti a soudržnost pracovních programů po celou dobu trvání Evropského obranného fondu a zároveň transparentnost a předvídatelnost. V této souvislosti budou Komise a členské státy i nadále posilovat víceletý každoroční výhled **s přihlédnutím ke klíčovým schopnostem a strategickým předpokladům, které členské státy v návaznosti na přijetí Strategického kompasu určily jako priority.**

Díky svému katalytickému účinku tak bude Evropský obranný fond i nadále vytvářet podmínky pro cílené investice do obrany na podporu evropské technologické a průmyslové základny obrany (EDTIB) a pro sladění priorit, na nichž se společně dohodly členské státy v rámci EU. V zájmu lepší podpory rozvoje rozsáhlých projektů v oblasti obranných schopností by měla být možnost víceletých pracovních programů posouzena v rámci přezkumu Evropského obranného fondu v polovině období. Stejně tak je důležité **zajistit, aby jiné horizontální politiky**, jako jsou iniciativy v oblasti udržitelného financování, **byly nadále v souladu s úsilím Evropské unie o usnadnění přístupu evropského obranného průmyslu k dostatečnému financování a investicím.**

S cílem podpořit a dále posílit spolupráci v rámci Evropského obranného fondu a integraci vnitřního obranného trhu bude Komise rovněž pokračovat ve spolupráci s členskými státy s cílem prozkoumat možnosti, které nabízí směrnice 2009/43/ES⁷ o transferech produktů pro obranné účely uvnitř EU, za účelem usnadnění transferů souvisejících s projekty spolupráce financovanými EU. Tím, že bude poskytovat poradenství ohledně pravidel a postupů podle směrnice 2009/43/ES a pracovat na dosažení konsensu mezi členskými státy, bude Komise usilovat o zjednodušení transferu produktů pro obranné účely v rámci vnitřního trhu, zejména v rámci projektů spolupráce financovaných EU, a o usnadnění výměny osvědčených postupů.

⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/43/ES ze dne 6. května 2009 o zjednodušení podmínek transferů produktů pro obranné účely uvnitř Společenství.

Posílení koordinace, zaměření a rozsah společných investic do obrany má zásadní význam pro zlepšení celkové účinnosti výdajů na obranu v rámci EU, přičemž je třeba rovněž zohlednit stávající závazky, jako jsou závazky přijaté v rámci PESCO za účelem pravidelného zvyšování rozpočtů na obranu. Společného zajištění strategických obranných schopností lze dosáhnout pouze prostřednictvím koordinovaného plánování, jakož i prostřednictvím unijních a vnitrostátních veřejných investic zaměřených na priority v oblasti výzkumu a vývoje společné obrany.

V této souvislosti Komise rovněž **vytvoří další pobídky ke stimulaci společných investic členských států do obranných strategických schopností, zejména tam, kde jsou vyvíjeny a/nebo pořizovány v rámci spolupráce Evropské unie.** Komise zahrne **do výroční zprávy o jednotném trhu**, která je obvykle zveřejňována ve spojení s podzimním balíčkem k evropskému semestru, kapitolu s připomínkami o vývoji, překážkách a příležitostech v souvislosti s **nadnárodními projekty zaměřenými na obranné schopnosti.** V této souvislosti by Komise rovněž mohla zvážit, jak zvýšit kolektivní úsilí o zajištění a koordinaci spolufinancování členských států prostřednictvím Evropského obranného fondu s cílem zajistit větší efektivnost vynaložených prostředků.

Další postup

- Prostřednictvím Evropského obranného fondu bude Komise i nadále aktivně podporovat členské státy v tom, aby dále definovaly strategické priority obranných schopností a předpoklady v návaznosti na přijetí Strategického kompasu prostřednictvím revidovaného plánu rozvoje schopností a výsledků CARD. Přispěje ke sladění obranného plánování a kolektivních výdajů na podporu jejich rozvoje.
- Komise vypracuje další pobídky na podporu společných investic členských států do strategických obranných schopností, zejména těch, které mají být rozvíjeny a/nebo společně pořizovány v rámci spolupráce Evropské unie, a bude o těchto projektech, překážkách a příležitostech souvisejících s nadnárodními projekty zaměřenými na obranné schopnosti informovat ve výroční zprávě o jednotném trhu.
- V roce 2022 bude Komise nadále spolupracovat s členskými státy na dalším usnadnění transferu produktů pro obranné účely financovaných EU v rámci vnitřního trhu, zejména prostřednictvím podpory plného využívání možností, které nabízí směrnice 2009/43/ES.

3. Usnadnění synergií mezi výzkumem a inovacemi pro civilní a pro obranné účely a snížení strategických závislostí

Komise ve svém plánu kritických technologií pro bezpečnost a obranu, který byl přijat spolu s tímto sdělením⁸, nastiňuje cestu k posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací a ke snížení strategické závislosti EU v kritických technologiích a hodnotových řetězcích pro bezpečnost a obranu.

⁸ COM(2022) 61 final

V návaznosti na aktualizaci „Nové průmyslové strategie 2020: budování silnějšího jednotného trhu pro oživení Evropy“⁹ a akční plán pro synergie mezi civilním, obranným a kosmickým průmyslem¹⁰ navrhuje pro EU a členské státy další postup s cílem:

- určit technologie, které jsou kritické pro bezpečnost a obranu EU,
- podporovat od samého počátku celounijní strategický a koordinovaný přístup k těmto klíčovým technologiím prostřednictvím využívání programů výzkumu, technologického rozvoje a inovací,
- snížit strategické závislosti.

To vyžaduje větší povědomí o kritičnosti některých technologií, jako jsou polovodiče, pro odvětví bezpečnosti a obrany, lepší identifikaci souvisejících strategických závislostí a možná zmírňující opatření s přihlédnutím k rozmanitosti zdrojů a vyhlídkám, že by provozní využití technologie mohlo být ohroženo nebo odmítnuto¹¹. Observatoř pro kritické technologie¹² (dále jen „observatoř“) zřídí specializovaný mechanismus pro určování těchto posouzení na základě vstupů členských států a průmyslu. Zjištění observatoře budou mít zásadní význam pro posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací EU v oblasti těchto technologií prostřednictvím celounijního koordinovaného přístupu. Tato činnost doplňuje širší úsilí o řešení bezpečnosti dodávek kritického civilního zboží v oblastech, jako je zdravotnictví a energetika¹³.

Komise rovněž připraví **přístup na podporu dvojího užití pro výzkum a inovace na úrovni EU** a zavede program pro inovace v oblasti obrany na podporu inovací a podnikání v oblasti kritických technologií v úzké koordinaci s centrem pro inovace v oblasti obrany, které zřídí Evropská obranná agentura.

V zájmu snížení strategických závislostí bude Komise při provádění a přezkumu stávajících – nebo navrhování nových – nástrojů EU i nadále systematicky posuzovat otázky bezpečnosti a obrany.

4. Podpora společného zadávání veřejných zakázek na schopnosti vyvíjené na základě spolupráce v rámci EU

Společné zadávání veřejných zakázek na evropské obranné schopnosti členskými státy podstatně **zvyšuje interoperabilitu** evropských národních ozbrojených sil a **podporuje konkurenceschopnost evropské technologické a průmyslové základny obrany**, zejména prostřednictvím větších úspor z rozsahu.

⁹ COM(2021) 350 final

¹⁰ COM(2021) 70 final

¹¹ Pokud jde o polovodiče, viz doprovodný plán kritických technologií pro bezpečnost a obranu, oddíl 2.2, a sdělení Komise „Akt o čipech pro Evropu“, COM(2022) 45 final.

¹² Ve spolupráci s příslušnými útvary Komise a s Evropskou obrannou agenturou.

¹³ V souladu s návrhy Komise COM(2021) 577 ze dne 16. září 2021 o rámci opatření pro zajištění dodávek lékařských protiopatření pro krizové situace v případě mimořádné situace v oblasti veřejného zdraví, COM(2021) 660 ze dne 13. října 2021 o řešení nárůstu cen energie a COM(2021) 350 o aktualizaci nové průmyslové strategie.

Členské státy však dosud nesplnily dlouhodobou společnou referenční hodnotu týkající se pořizování vybavení v rámci evropské spolupráce¹⁴ – 35 % výdajů na obranné vybavení, což potvrdily v rámci PESCO¹⁵. Podle agentury Evropské obranné agentury vynaložily členské státy¹⁶ v roce 2020 přibližně 37 miliard EUR na výdaje na pořízení obranného vybavení (tj. pořízení nového obranného vybavení). Z této částky bylo přibližně pouze 11 % (přibližně 4,1 miliardy EUR)¹⁷ vynaloženo na výdaje na pořízení obranného vybavení v rámci evropské spolupráce (tj. pořízení nového obranného vybavení ve spolupráci s ostatními členskými státy). To znamená, že většina výdajů členských států na nákup obranného vybavení (přibližně 89 %) byla realizována na vnitrostátní úrovni a/nebo ve spolupráci se třetími zeměmi.

Rok 2020 není výjimkou a lze jej dokonce považovat za součást trendu, který se v posledních letech zhoršil. Procentní podíl v pořízení obranného vybavení v rámci evropské spolupráce se od roku 2016 neustále snižuje a údaj za rok 2020 je nejnižší od doby, kdy jsou tyto údaje shromažďovány (2005).

Dva nástroje EU již připravují půdu pro společné zadávání veřejných zakázek. Nařízení o **Evropském obranném fondu** vyžaduje jako podmínku finanční podpory opatření v oblasti rozvoje, aby členské státy zamýšlely pořídit konečný produkt nebo používat technologii koordinovaným způsobem. Směrnice 2009/81/ES o **zadávání veřejných zakázek v oblasti obrany** stanoví zvláštní vyloučení z pravidel pro zadávání veřejných zakázek pro projekty spolupráce založené na výzkumu a vývoji¹⁸. Toto vyloučení se vztahuje i na fáze životního cyklu po fázi výzkumu a vývoje, pokud jsou veřejné zakázky zadávány v rámci téhož projektu spolupráce. V roce 2019 zveřejnila Komise oznámení¹⁹, které stanoví pokyny k různým možnostem zadávání veřejných zakázek na základě spolupráce, které směrnice nabízí. Členskými státům bude k dispozici další podpora, zejména prostřednictvím skupiny odborníků pro zadávání veřejných zakázek v oblasti obrany a bezpečnosti.

Cílem Komise dále usiluje o **vytvoření motivace pro společné zadávání veřejných zakázek na evropské obranné schopnosti členskými státy**, a to i v souvislosti s operacemi a údržbou. Existuje však řada praktických finančních a fiskálních překážek, které je třeba za tímto účelem řešit.

Komise prozkoumá možnost **zproštění povinnosti uhradit daň z přidané hodnoty (DPH), aby podpořila společné zadávání veřejných zakázek na obranné schopnosti a společné vlastnictví obranných schopností, které jsou vyvíjeny na základě spolupráce v rámci EU.** Tyto schopnosti budou k dispozici členskými státům pro mise a operace v rámci SBOP²⁰ nebo v rámci činností OSN, NATO a vnitrostátních činností. Takové opatření by mohlo být přínosem

¹⁴ V listopadu 2007 schválil Řídící výbor Evropské obranné agentury na úrovni ministrů čtyři společné referenční hodnoty pro investice, včetně 35 % celkových výdajů na vybavení na pořizování vybavení v rámci evropské spolupráce.

¹⁵ [EUR-Lex - 32021H1117\(01\) - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#)

¹⁶ S výjimkou Dánska.

¹⁷ Na základě údajů poskytnutých jedenácti členskými státy.

¹⁸ Článek 13 směrnice 2009/81/ES.

¹⁹ 2019/C 157/01.

²⁰ V souladu s mnohonárodními silami stanovenými v čl. 42 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii.

zejména pro schopnosti vyvinuté v rámci EU pro spolupráci (Evropský obranný fond a/nebo PESCO a/nebo v rámci Evropské obranné agentury). V této souvislosti by mohlo být zvaženo vytvoření právního rámce po vzoru konsorcia evropské výzkumné infrastruktury²¹, který by měl prospěch z osvobození od DPH u zařízení, jež by konsorcia členských států nakupovala a vlastnila.

Podobně na základě zkušeností získaných z průběžného hodnocení Evropského obranného fondu Komise zvaží posílení stávajícího **systému bonusů Evropského obranného fondu s cílem poskytnout finanční pobídku** za podmínky, že se členské státy zaváží ke **společnému pořizování a/nebo vlastnictví obranných schopností, jež jsou vyvíjeny**²². To by poskytlo silnější pobídky k zajištění toho, aby spolupráce pokračovala i po fázích výzkumu a vývoje u pořizování, jakož i u provozu a údržby.

V návaznosti na práci skupiny odborníků pro soubor finančních nástrojů by navíc **nová řešení financování** mohla vést k tomu, že členské státy budou více využívat již existující subjekty společného zadávání veřejných zakázek, jako je Evropská obranná agentura nebo Organizace pro vzájemnou spolupráci v oblasti vyzbrojování (OCCAR – *Organisation Conjointe de Coopération en matière d'Armement*). Komise zejména posoudí, zda ustanovení nařízení o Evropském obranném fondu, jako jsou ustanovení týkající se zadávání veřejných zakázek v předobchodní fázi²³, mohou veřejným zadavatelům a subjektům společného zadávání veřejných zakázek poskytnout finanční podporu za účelem další koordinace jejich postupů při zadávání zakázek, včetně pokrytí správních/transakčních nákladů spojených se společným zadáváním veřejných zakázek na výzkum a vývoj obranných služeb.

Další postup

- Do začátku roku 2023 Komise předloží návrh, který by umožnil **osvobození od DPH** s cílem podpořit společné zadávání zakázek a vlastnictví obranných schopností vyvíjených na základě spolupráce v rámci EU a zároveň zajistit soulad s pravidly Světové obchodní organizace.
- Do poloviny roku 2023 bude Komise vycházet z práce skupiny odborníků pro soubor finančních nástrojů s cílem navrhnout **nová řešení financování**, aby se členským státům usnadnilo společné zadávání veřejných zakázek na strategické obranné schopnosti EU na základě již dostupných odborných znalostí.
- V návaznosti na průběžné hodnocení Evropského obranného fondu²⁴ Komise prozkoumá možnost změny článku 13 nařízení 2021/697, kterým se zřizuje Evropský obranný fond, s cílem posílit **systém bonusů Evropského obranného fondu, pokud se členské státy**

²¹ Konsorcium evropské výzkumné infrastruktury (ERIC) je zvláštní právní formou, která usnadňuje zřízení a provoz výzkumných infrastruktur evropského zájmu.

²² Nad rámec požadavku způsobilosti uvedeného v čl. 21 odst. 3 písm. a) nařízení o Evropském obranném fondu, který vyžaduje záměr pořídit konečný produkt nebo používat technologii koordinovaným způsobem.

²³ Článek 17 nařízení o Evropském obranném fondu.

²⁴ Průběžné hodnocení má být provedeno nejpozději čtyři roky (2025) od začátku období provádění fondu podle článku 29 nařízení o zřízení Evropském obranném fondu.

zavází společně pořizovat nebo vlastnit obranné schopnosti, které jsou vyvíjeny.

5. Výzva členskými státy k dalšímu zjednodušování a sbližování postupů při kontrolách vývozu

Zatímco členské státy jsou odpovědné za vydávání vývozních licencí pro vojenský materiál, posuzují svá rozhodnutí na základě společného postoje Rady²⁵, který stanoví společná kritéria pro kontrolu vývozu vojenských technologií a vojenského materiálu. Zavádí rovněž oznámení o zamítnutí a mechanismy konzultace s cílem většího sbližení postupů při uplatňování jejich vývozních politik pro produkty pro obranné účely.

Jelikož se však rozvoj společných obranných schopností v EU postupně stane spíše normou než výjimkou, **budou mít členské státy prospěch z většího sdílení osvědčených postupů, což postupně povede k soudržnějšímu přístupu ke kontrolám vývozu zbraní.** V návaznosti na již vykonanou práci a při vědomí, že vývoz je klíčovým faktorem úspěchu obchodního modelu evropského obranného průmyslu, podporuje Komise členské státy, aby pokračovaly směrem k postupnému posílení a zefektivnění a dalšímu sbližování postupů při kontrolách vývozu zbraní, především pokud jde o obranné schopnosti, které společně vyvíjejí, zejména v rámci Evropského obranného fondu.

V této souvislosti **Komise vítá úvahy, které byly zahájeny v Radě²⁶** o vývozu schopností, které byly vyvinuty v rámci EU, a vybízí členské státy, aby pokračovaly v těchto diskusích s cílem usnadnit postupy při kontrolách vývozu těchto produktů. Tento proces by mohl rovněž vycházet ze zkušeností s dvoustrannými a mnohostrannými dohodami mezi členskými státy o společně vytvořených schopnostech.

Aby nebyla narušena spolupráce, měla by tato činnost usnadnit definování jasných a snadno proveditelných postupů. Měla by být přijata účinná opatření pro kontrolu vývozu s cílem poskytnout produktům financovaným z Evropského obranného fondu přiměřený a konkurenceschopný přístup na mezinárodní trhy a zároveň zachovat svrchovaná rozhodnutí členských států, a to při plném respektování jejich příslušných právních závazků a s přihlédnutím k jejich národním bezpečnostním zájmům. V zájmu zachování přitažlivosti společných projektů v oblasti obranných schopností **vyzývá Komise členské státy, aby usilovaly o přístup, podle něhož by si v zásadě vzájemně nebránily ve vývozu jakéhokoli vojenského vybavení a technologií, jež byly vyvinuty ve vzájemné spolupráci, do třetích zemí.** To by se mohlo vztahovat na zamýšlený vývoz zařízení nebo technologií obsahujících součástky z jiného členského státu, jejichž množství by překročilo určitou minimální prahovou hodnotu.

Další postup

- Komise vyzývá členské státy, aby prozkoumaly způsoby, jak zefektivnit a postupně dále sbližovat své postupy při kontrolách vývozu zbraní, především pokud jde o obranné schopnosti, které jsou vyvíjeny společně, zejména v rámci EU, čímž se zajistí, že produkty financované z Evropského obranného fondu budou těžit z přiměřeného a

²⁵ Společný postoj 2008/944/SZBP.

²⁶ V rámci podskupiny pro vývoz konvenčních zbraní (COARM) Pracovní skupiny pro nešíření a vývoz zbraní.

konkurenčního přístupu na mezinárodní trhy, aniž by tím byla dotčena svrchovaná rozhodnutí členských států.

6. Posílení obranného rozměru vesmíru na úrovni EU

Vesmír je pro **svobodné jednání a bezpečnost EU** strategickou oblastí. Zároveň je to stále více přetížená a sporná oblast, která se vyznačuje rostoucí konkurencí sil.

To jsou problémy, které je naléhavě nutné řešit. Nová kosmická strategie EU pro bezpečnost a obranu, kterou v současné době posuzují členské státy v souvislosti se Strategickým kompasem, by měla pomoci dosáhnout společného chápání rizik a hrozeb souvisejících s vesmírem, vypracovat vhodné reakce s cílem lépe a rychleji reagovat na krize, posílit naši odolnost a plně využít výhod a příležitostí spojených s vesmírnou oblastí. Aniž je dotčen obsah budoucí společné strategie, zvaží se tato opatření:

Zaprvé, kosmické prostředky EU²⁷ by měly být více chráněny, aby se zvýšila odolnost EU ve vesmíru a vůči hrozbám z vesmíru.

Ve společném sdělení o **řízení kosmického provozu (STM)**²⁸ stanoví Komise a vysoký představitel konkrétní směry, jak zvýšit ochranu vesmírných prostředků EU a podpořit udržitelnější využívání vesmíru. Komise zejména posílí své **prostředky pozorování vesmíru** prostřednictvím posílených služeb v oblasti **pozorování a sledování vesmíru (SST)** a rozvoje souvisejících technologií, jako je automatické předcházení kolizím nebo umělá inteligence.

Komise bude rovněž dále podporovat rozvoj projektů týkajících se **získávání poznatků o situaci ve vesmíru (SSA) a schopností včasného varování v oblasti obrany**. Tyto projekty přispějí k pokročilým schopnostem velení a kontroly vesmíru (SC2), posíleným senzorům SSA a systému včasného varování před hrozbami balistických raket a novými nadzvukovými hrozbami²⁹.

Zadruhé, Komise ve spolupráci s vysokým představitelem posílí bezpečnostní a obranný rozměr stávajících a budoucích kosmických infrastruktur EU.

Veřejná regulovaná služba Galileo³⁰ nabízí navigační službu vyhrazenou vládou schváleným uživatelům pro citlivé aplikace. To vyžaduje vysokou úroveň kontinuity služeb s využitím silných, šifrovaných signálů, zejména v oblasti bezpečnosti a obrany. Tato veřejně regulovaná služba je koncipována tak, aby nabízela neomezené a nepřerušované služby po celém světě. Je jasným důkazem toho, že společná infrastruktura pod civilní kontrolou může uspokojit potřeby v oblasti obrany a bezpečnosti.

²⁷ Kosmický program EU má čtyři složky: Galileo/EGNOS pro navigaci, určování polohy a času, Copernicus pro pozorování Země, GOVSATCOM pro bezpečnou družicovou komunikaci v rámci státní správy a SSA pro získávání poznatků o situaci ve vesmíru.

²⁸ JOIN(2022) 4 final.

²⁹ Tyto projekty jsou podporovány z Evropského obranného fondu a jeho předchozích programů.

³⁰ Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1104/2011/EU ze dne 25. října 2011 o podmínkách přístupu k veřejně regulované službě nabízené globálním družicovým navigačním systémem vytvořeným na základě programu Galileo (Úř. věst. L 287, 4.11.2011).

Návrh nařízení, kterým se zavádí **program Unie pro bezpečnou konektivitu** na období 2022–2027³¹, který je přijímán spolu s tímto sdělením jako součást kosmického balíčku, zvýší odolnost EU v oblasti konektivity prostřednictvím bezpečné komunikace v rámci státní správy. Od samého počátku bude zahrnovat požadavky na obranu, pokud jde o odolnost, přičemž konstelace nízké oběžné dráhy Země (LEO) umožní vzít na palubu užitečné zatížení, což přispěje k dalším složkám kosmického programu EU. Systém bude vycházet ze složky GOVSATCOM a součinnosti s Evropským obranným fondem.

Vývoj programu Copernicus by měl rovněž v co největší míře zohledňovat požadavky v oblasti obrany, přičemž zvláštní pozornost by měla být věnována požadované úrovni bezpečnosti a výkonnosti, a měl by se opírat o řádnou správu založenou na důvěře.

Na podporu rozvoje obranného rozměru stávajících a budoucích kosmických infrastruktur EU bude Komise **prostřednictvím Evropského obranného fondu podporovat rozvoj vesmírných obranných schopností**. K dnešnímu dni bylo na financování opatření souvisejících s vesmírem v rámci Evropského obranného fondu a programů, které mu předcházely, přiděleno přibližně 130 milionů EUR.

Vedle toho, že Komise podporuje rozvoj platform pro spolupráci pro budoucí výzvy v oblasti obrany, snaží se rovněž zlepšit jejich výkonnost tím, že bude co nejlépe využívat stávající a budoucí evropské vesmírné prostředky. Například projekt **Galileo pro obranu EU (GEODE)** je spolufinancován částkou 44 milionů EUR³² a jeho cílem je rozvoj evropských standardizovaných vojenských navigačních přijímačů, které jsou kompatibilní s veřejnou regulovanou službou systému Galileo. Více než 22 milionů EUR bude rovněž investováno do posílení senzorů a velení a řízení (C2) za účelem zvyšování povědomí EU o vojenském pozorování vesmíru a rozvoje schopnosti včasného varování z vesmíru.

V rámci pracovního programu Evropského obranného fondu na rok 2021 bude Evropský obranný fond věnovat 50 milionů EUR jak **vesmírným, tak pozemním válečným navigacím (NAVWAR)** a evropským **technologiím pro odolnou družicovou komunikaci proti rušení**.

Za třetí, Komise bude usilovat o snížení souvisejících strategických závislostí EU na kritických technologiích, např. v oblasti čipů, kvantových technologií a umělé inteligence. K dosažení tohoto cíle Komise maximalizuje součinnost s iniciativami souvisejícími s vesmírem prováděnými v rámci stávajících nástrojů, jež jsou v gesci Komise (včetně Evropského obranného fondu, Horizontu Evropa³³, kosmického programu, Evropské rady pro inovace a InvestEU), a využije Observatoře EU pro kritické technologie. Komise rovněž posílí **odolnost souvisejících evropských dodavatelských řetězců** s cílem zajistit integritu, bezpečnost a provoz kosmických infrastruktur.

³¹ COM(2022) 57 final.

³² V rámci Evropského programu rozvoje obranného průmyslu (EDIDP)

³³ Pojem „Horizont Evropa“ v tomto dokumentu odkazuje na zvláštní program, kterým se provádí program Horizont Evropa, a na Evropský inovační a technologický institut; činnosti prováděné v jejich rámci se zaměřují výhradně na civilní aplikace.

Za čtvrté, Komise ve spolupráci s vysokým představitelem a v souladu s jejich příslušnými mandáty provede rozšíření stávajícího mechanismu reakce na hrozby systému Galileo³⁴ na systémy a služby v rámci ostatních složek kosmického programu EU. Tím se dále posílí řízení bezpečnosti kosmických infrastruktur EU, aby bylo možné lépe reagovat na hrozby, a podpoří se odpovídající správa, kterou mají zavést příslušní aktéři. Zlepší se tak rovněž informovanost o situaci na úrovni EU prostřednictvím lepšího využívání údajů z vesmíru v úzké spolupráci s členskými státy a systematické spolupráce mezi příslušnými agenturami či subjekty provozujícími infrastrukturu EU.

Komise a vysoký představitel budou rovněž přispívat k úsilí členských států o další posílení vzájemné pomoci a mechanismů reakce na krize, mimo jiné prostřednictvím cvičení a zvyšování připravenosti na hrozby, posilováním interoperability a podporou společné strategické kultury.

Další postup

- Po přijetí Strategického kompasu navrhne Komise a vysoký představitel společnou kosmickou strategii EU pro bezpečnost a obranu.
- Do konce roku 2022 Komise prozkoumá, jak dále posílit **ochranu kosmických prostředků EU**, zejména prostřednictvím dodatečných služeb SST, lepší výkonnosti SST EU a plného využití potenciálu průmyslu EU.
- Od roku 2022 bude Komise u kosmických infrastruktur EU podporovat přístup „**dvojitěho využití již od návrhu**“ s cílem nabídnout nové odolné služby, které reagují na potřeby státní správy. V této souvislosti Komise vyzývá spoluvůrce právních předpisů, aby urychleně přijali návrh nařízení, kterým se zavádí program Unie pro bezpečnou konektivitu na období 2022–2027.
- Komise zintenzivní práci na snižování závislostí, pokud jde o strategické technologie, a zvyšování odolnosti dodavatelských řetězců souvisejících s vesmírnou infrastrukturou, zejména prostřednictvím finančních nástrojů EU a Observatoře EU pro kritické technologie.
- Komise v úzké spolupráci s členskými státy zřídí odpovídající správu vesmírných infrastruktur EU, přičemž bude vycházet z modelu veřejné regulované služby systému Galileo. Posoudí proveditelnost vývoje a zavádění odolnější a bezpečnější služby programu Copernicus pro účely veřejné správy³⁵, přičemž v co největší míře zohlední požadavky na obranu.
- Komise a vysoký představitel do konce roku 2022 prozkoumají možnost aktivace

³⁴ Jak je stanoveno v nařízení o kosmickém programu EU 2021/696 a v rozhodnutí Rady (SZBP) 2021/698 ze dne 30. dubna 2021 o bezpečnosti systémů a služeb zavedených, provozovaných a využívaných v rámci kosmického programu Unie, které mohou mít vliv na bezpečnost Unie.

³⁵ Obdoba veřejné regulované služby programu Copernicus.

mechanismů solidarity, vzájemné pomoci a reakce na krize v případě útoků pocházejících z vesmíru nebo hrozeb pro vesmírné prostředky.

7. Posílení odolnosti Evropy

Evropa musí být odolnější, aby dokázala předcházet budoucím otřesům, chránit před nimi a zvládat je. Vzhledem k vnitřním vazbám na národní bezpečnostní a obrannou politiku nesou odpovědnost za řešení těchto hrozeb především členské státy. Mezitím jsou některá zranitelná místa společná všem členským státům a některé hrozby, jako je zaměření na přeshraniční sítě nebo infrastruktury, jakož i změna klimatu, přesahují hranice států.

Cílem přístupu EU je plynule a postupně integrovat vnější a vnitřní rozměr. Spojí vnitrostátní a celounijní civilní a vojenské aspekty s cílem podpořit konkrétní řešení a zároveň usnadnit větší odolnost a trvalou operační účinnost.

7.1. Boj proti hybridním hrozbám

V roce 2020 **strategie bezpečnostní unie EU**³⁶ označila hybridní hrozby za jednu z prioritních oblastí, které je třeba řešit, aby byla posílena bezpečnost EU. Strategie stanoví základ pro obnovený přístup k těmto neustále se vyvíjejícím hrozbám, který zahrnuje celé spektrum opatření – od včasného odhalení, analýzy, informovanosti, budování odolnosti a prevence až po reakci na krize a zvládání následků.

Mapování opatření³⁷ **souvisejících se zvyšováním odolnosti a bojem proti hybridním hrozbám zahrnuje více než dvě stě nástrojů a opatření na úrovni EU**, z nichž převážná většina je v gesci Komise nebo má její podporu. K tomuto rostoucímu počtu dostupných nástrojů EU pro boj proti hybridním hrozbám dále přispějí návrhy Komise v různých oblastech, včetně aktu o digitálních službách³⁸, návrhu směrnice o odolnosti kritických subjektů³⁹ a revidovaného mechanismu civilní ochrany Unie⁴⁰.

Odolnost je jedním z hlavních pilířů boje proti hybridním hrozbám. Společný pracovní dokument útvarů Komise z ledna 2022⁴¹ určil 53 **základních prvků odolnosti**⁴² na úrovni EU. Toto určení, oznámené ve strategii bezpečnostní unie, je prvním klíčovým krokem ke sledování a objektivnímu měření pokroku v této oblasti.

V této souvislosti provedou útvary Komise, Evropská služba pro vnější činnost (ESVČ) a generální sekretariát Rady v listopadu 2022 integrované cvičení PACE EU, mimo jiné s cílem

³⁶ COM(2020) 605.

³⁷ SWD(2020) 152 final.

³⁸ COM(2020) 825 final.

³⁹ COM(2020) 829 final.

⁴⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/836 ze dne 20. května 2021.

⁴¹ SWD(2022) 21 final.

⁴² Referenční hodnoty zahrnující výchozí i zamýšlenou cílovou situaci nebo poradenství ohledně požadavků na minimální úroveň.

reagovat na hybridní hrozby, včetně jejich kybernetického rozměru. Toto cvičení bude probíhat pod celkovou odpovědností vysokého představitele za účasti členských států a agentur EU a v paralelním a koordinovaném formátu (PACE) s NATO.

Komise se rovněž **přizpůsobila rychle se měnící povaze hrozeb**. V návaznosti na krizi na hranici EU s Běloruskem navrhla opatření k řešení **účelové využívání migrace**, včetně zařazení dopravců zapojených do převaděčství nebo obchodování s lidmi do EU na černou listinu⁴³.

Koronavirová pandemie nám ukázala, že řešení zdravotních krizí je potřeba více koordinovat na úrovni EU. V době, kdy by chemické, biologické, radiologické a jaderné hrozby mohly ohrozit veřejné zdraví, je Úřad pro připravenost a reakci na mimořádné situace v oblasti zdraví (HERA) ústředním prvkem pro posílení připravenosti a reakce EU na vážné přeshraniční zdravotní hrozby, neboť umožňuje rychlou dostupnost potřebných protiopatření, přístup k nim a jejich distribuci. Na základě ponaučení z raných fází pandemie bude pokračovat práce na posílení vojenské pomoci civilním orgánům v tomto ohledu.

Další postup

- Do roku 2023 Komise ve spolupráci s vysokým představitelem a členskými státy posoudí referenční hodnoty odvětvové odolnosti s cílem určit **nedostatky a potřeby**, jakož i kroky vedoucí k jejich řešení.
- Po přijetí Strategického kompasu Komise přispěje k budoucímu souboru hybridních nástrojů EU tím, že zajistí, aby členské státy měly úplný přehled o stávajících vnitřních nástrojích a opatřeních pro boj proti hybridním hrozbám, které mají dopad na EU a její členské státy. To zohlední opatření zahrnutá do mapování boje proti hybridním hrozbám v roce 2020 a nedávné návrhy Komise a vysokého představitele v oblastech, jako je kritická infrastruktura a dezinformace.
- Po přijetí Strategického kompasu Komise zváží určení odborníků v příslušných oblastech politiky, kteří by mohli být na požádání vysláni jako součást hybridního týmu rychlé reakce, a to v součinnosti s navrhovanými týmy rychlé reakce Společné kybernetické jednotky.
- Souběžně s tím útvary Komise a ESVČ společně přezkoumají operační protokol EU pro boj proti hybridním hrozbám (EU Playbook).
- Do konce roku 2022 Komise ve spolupráci s vysokým představitelem vymezení komplexní vizi svých mechanismů včasného varování a zejména možnost vytvořit lepší přehled o situaci, a to v koordinaci a doplňkovosti s jinými stávajícími mechanismy EU. Tím se posílí schopnost Unie monitorovat a včas odhalovat hybridní hrozby, předcházet jim a připravit se na ně, včetně odolnosti vůči nim a reakce na ně.
- Na základě svých odborných znalostí a nástrojů přispěje Komise k úsilí EU o budování

⁴³ COM(2021) 753 final.

7.2. Posílení kybernetické bezpečnosti a kybernetické obrany

Boj proti hrozbám v oblasti kybernetické bezpečnosti je v současnosti jednou z nejsložitějších bezpečnostních a obranných výzev, zejména s ohledem na jejich rostoucí počet a dopad, jakož i na skutečnost, že státní subjekty mezitím vyvinuly specifické sofistikované schopnosti.

EU musí chránit kritické sítě a informační systémy a hrát vedoucí úlohu při zajišťování bezpečnosti, stability a odolnosti, jakož i svobody globálního internetu. Musíme posílit kybernetickou bezpečnost a kybernetickou obranu v Evropě posílením naší spolupráce, účinnějším investováním do pokročilých schopností a stanovením vhodných pravidel, která umožní lepší propojení všech rozměrů kybernetické bezpečnosti. Toto úsilí by se mělo zaměřit na **ochranu** občanů, podniků a zájmů EU, **odhalování nepřátelských činností** v kyberprostoru a **odrazování od nich a jejich obranu** před kybernetickými útoky, a tím přispět k mezinárodní bezpečnosti a stabilitě a upevnit potenciál EU v oblasti kybernetického odrazování.

Komise a vysoký představitel již stanovili ambiciózní opatření přispívající k těmto cílům ve strategii kybernetické bezpečnosti EU z prosince 2020⁴⁴. Za účelem zvýšení odolnosti EU byla vytvořena řada důležitých nástrojů, zejména **směrnice o opatřeních k zajištění vysoké společné úrovně bezpečnosti sítí a informačních systémů v Unii** (dále jen „směrnice o bezpečnosti sítí a informací“)⁴⁵, **akt o kybernetické bezpečnosti**⁴⁶, **směrnice o útocích na informační systémy**⁴⁷, jakož i provádění **souboru opatření EU pro kybernetickou bezpečnost sítí 5G**⁴⁸, **doporučení k návrhu koordinované reakce na rozsáhlé kybernetické bezpečnostní incidenty a krize**⁴⁹ a **politický rámec EU pro kybernetickou obranu [aktualizace z roku 2018]**⁵⁰. Komise rovněž přijala akt v přenesené pravomoci⁵¹ podle směrnice o rádiových zařízeních⁵², který stanoví právní požadavky na záruky kybernetické bezpečnosti, které budou muset výrobci zohlednit při navrhování a výrobě rádiových zařízení. V neposlední řadě vydala doporučení pro **Společnou kybernetickou jednotku**⁵³ a v prosinci 2020 předložila návrh na **revizi směrnice o bezpečnosti sítí a informací**⁵⁴, který nyní projednávají spolunormotvůrci. V souladu s těmito ambicemi

⁴⁴ JOIN(2020) 18 final.

⁴⁵ Směrnice (EU) 2016/1148 o bezpečnosti sítí a informačních systémů.

⁴⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/881 ze dne 17. dubna 2019 o agentuře ENISA („Agentuře Evropské unie pro kybernetickou bezpečnost“), o certifikaci kybernetické bezpečnosti informačních a komunikačních technologií a o zrušení nařízení (EU) č. 526/2013.

⁴⁷ Směrnice 2013/40/EU ze dne 12. srpna 2013.

⁴⁸ COM(2020) 50 final.

⁴⁹ Doporučení Komise (EU) 2017/1584 ze dne 13. září 2017 o koordinované reakci na rozsáhlé kybernetické bezpečnostní incidenty a krize, C/2017/6100.

⁵⁰ Směrnice 14413/18/EU ze dne 19. listopadu 2018.

⁵¹ C (2021) 7672.

⁵² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/53/EU ze dne 16. dubna 2014 o harmonizaci právních předpisů členských států týkajících se dodávání rádiových zařízení na trh.

⁵³ C(2021) 4520 final.

⁵⁴ COM(2020) 823 final.

Komise brzy předloží návrhy na posílení kybernetické bezpečnosti a bezpečnosti informací v orgánech, institucích a jiných subjektech EU.

Víceletý pracovní program Digitální Evropa na období 2021–2025 a Nástroj pro propojení Evropy (CEF – Digitální odvětví) podpoří zavádění bezpečné kvantové komunikační infrastruktury (Euro QCI). Nástroj pro propojení Evropy bude rovněž podporovat další kritickou komunikační infrastrukturu, včetně některých páteří mezi členskými státy, jakož i se třetími zeměmi, vyznačujících se nejvyššími bezpečnostními standardy.

Za účelem doplnění těchto nástrojů a další minimalizace plochy útoku a vystavení rizikům by měla být posílena bezpečnost a standardizace produktů a služeb souvisejících s informačními a komunikačními technologiemi. To platí zejména pro bezpečnost kritických hardwarových a softwarových komponent. Komise proto připravuje nové návrhy stanovující horizontální bezpečnostní požadavky, které budou základem **aktu o kybernetické odolnosti** oznámeného v projevu o stavu Unie⁵⁵. V této souvislosti by mohl být zvážen obranný rozměr, zejména pokud jde o možný vývoj společných nebo hybridních norem kybernetické bezpečnosti.

V zájmu dalšího posílení technologických schopností EU a jejích aktérů v oblasti kybernetické obrany (zejména obranných sil členských států) se bude při plánování civilních a obranných investic do vývoje příslušných technologií a jejich využívání usilovat o větší spolupráci mezi příslušnými aktéry. **Průmyslové, technologické a výzkumné centrum kompetencí pro kybernetickou bezpečnost a síť koordinačních center (CCCN)**⁵⁶ přijmou v roce 2022 strategickou agendu pro investice do kybernetické bezpečnosti. Agenda by mohla zahrnovat možné synergie mezi civilními a obrannými technologiemi a potenciálními aplikacemi dvojího užití, a usilovat tak o součinnost s dalšími programy EU, včetně programu Horizont Evropa, programu Digitální Evropa a s Evropským obranným fondem, a to koordinovaným způsobem a při dodržení příslušných pravidel řízení.

Komise již vyčlenila 38,6 milionu EUR⁵⁷ na šest projektů kybernetické obrany. Tento rozpočet mimo jiné podporuje rozvoj evropské platformy pro informovanost o kybernetické situaci a projekt zaměřený na technologie pro bezpečnou a odolnou komunikaci. Evropský obranný fond bude i nadále podporovat rozvoj kybernetických obranných schopností. V roce 2021 byly v rámci Evropského obranného fondu vyhlášeny dvě konkrétní výzvy s finančním krytím ve výši 33,5 milionu EUR. Ačkoli všechny projekty v oblasti obranných schopností zahrnují kybernetický rozměr, kybernetická obrana zůstane pro Evropský obranný fond v nadcházejících letech prioritou.

Pro lepší přípravu na potenciální rozsáhlé incidenty a krize v Unii je nezbytná posílená koordinace s cílem zajistit informovanost o situaci, rychle identifikovat potenciální potřeby a zdroje v oblasti reakce a sladit účinnou komunikaci mezi příslušnými aktéry na úrovni členských států a EU s cílem zmírnit potenciální dopady v Unii.

⁵⁵ Projev o stavu Unie v roce 2021 – Posilujeme ducha naší Unie – 15. září 2021.

⁵⁶ PE/28/2021/INIT.

⁵⁷ V rámci Evropského programu rozvoje obranného průmyslu (EDIDP).

S cílem zintenzivnit **odhalování nepřátelských činností v kyberprostoru a zlepšit informovanost o situaci** Komise spolupracuje s členskými státy na zřízení **přeshraničních platforem pro sdílení zpravodajských informací o kybernetických bezpečnostních hrozbách (dále jen „platformy EU SOC“)** a zároveň na posílení kapacit bezpečnostních operačních středisek na vnitrostátní úrovni v celé EU. Cílem těchto přeshraničních platforem je umožnit výměnu údajů o kybernetických hrozbách z různých zdrojů, jakož i nástrojů a schopností ve velkém měřítku a ve spolehlivém prostředí. Budou vybaveny vysoce bezpečnými nástroji a infrastrukturami příští generace. Tím by mělo být umožněno zlepšit kolektivní detekční kapacity a včasné varování určená orgánům a příslušným subjektům. Tato opatření budou těžit z finanční podpory z programu Digitální Evropa, zejména prostřednictvím společného zadávání veřejných zakázek na rozvoj a provozování bezpečnostních operačních středisek EU, včetně pokročilých nástrojů a infrastruktur, jakož i z výzvy k poskytnutí grantů na podporu kapacit bezpečnostních operačních středisek v členských státech. Jako další krok by mohla být zvážena podpora civilní a vojenské spolupráce v této oblasti na vnitrostátní úrovni, a to společně s členskými státy.

Míra spolupráce mezi členskými státy v oblasti kybernetické bezpečnosti, pokud jde o reakci na incidenty, by měla být zvýšena, a to i prostřednictvím možné spolupráce mezi **civilními a obrannými zásahovými týmy**. Cílem Společné kybernetické jednotky je spojit všechny příslušné komunity v oblasti kybernetické bezpečnosti (tj. diplomatické, civilní, donucovací a obranné orgány) s cílem zajistit koordinovanou reakci EU na rozsáhlé kybernetické incidenty a krize a nabídnout pomoc při zotavování se z těchto útoků. Armáda by proto mohla strukturálně spolupracovat a koordinovat svou činnost s ostatními komunitami v oblasti kybernetické bezpečnosti prostřednictvím Společné kybernetické jednotky.

Rozvoj kybernetických dovedností prostřednictvím společné odborné přípravy a cvičení je rovněž klíčem k účinné odolnosti vůči kybernetickým útokům, zlepšování kybernetických schopností, rozvoji společného porozumění a budování společné schopnosti reakce. Pokud se tak členské státy rozhodnou, mohly by zvážit posílenou civilní vojenskou spolupráci v oblasti kybernetické odborné přípravy a společných cvičení, a to na základě Evropské bezpečnostní a obranné školy a programů EDA v oblasti kybernetického vzdělávání, odborné přípravy a cvičení.

Další postup

- Do třetího čtvrtletí roku 2022 Komise navrhne **akt o kybernetické odolnosti**, jehož cílem bude zvýšit kybernetickou bezpečnost produktů a souvisejících služeb na vnitřním trhu.
- Za účelem vytvoření nových platforem EU SOC pro sdílení zpravodajských informací a nástrojů v oblasti kybernetických hrozeb zveřejní Komise do druhého čtvrtletí roku 2022 výzvu k vyjádření zájmu o výběr hostitelských subjektů pro činnosti platforem EU SOC, k níž bude připojen zvláštní plán. To by mělo připravit půdu pro budování strategické schopnosti EU odhalovat a sdílet informace o kybernetických hrozbách.
- Komise bude spolupracovat s členskými státy na posílení připravenosti na rozsáhlé kybernetické incidenty prostřednictvím posílené koordinace, včetně určení potenciálních potřeb a zdrojů pro řízení reakce.

- V roce 2022 bude navržena strategická agenda pro centrum kompetencí pro kybernetickou bezpečnost, mimo jiné pokud jde o technologie dvojího užití a civilně-vojenskou součinnost, která bude ukotvena ve spolupráci s příslušnými aktéry.
- Komise bude společně s vysokým představitelem i nadále podporovat členské státy při zřizování Společné kybernetické jednotky, zejména jejího mechanismu vzájemné pomoci, a bude podporovat civilně-vojenskou spolupráci s cílem usnadnit výměnu informací a koordinaci mezi odborníky v oblasti obrany a dalšími komunitami (tj. civilních a donucovacích orgánů a diplomacie).
- Komise požádá evropské normalizační organizace, aby vypracovaly harmonizované normy na podporu nedávno přijatého aktu v přenesené pravomoci týkajícího se směrnice o rádiových zařízeních, pokud jde o kybernetickou bezpečnost a soukromí.
- Komise bude spolupracovat s vysokým představitelem na dalším rozvoji politiky EU v oblasti kybernetické obrany, která má být předložena členským státům do konce roku 2022.
- Komise vyzývá členské státy, aby ve spolupráci se stávajícími rámci pro civilní a obrannou odbornou přípravu a cvičení zvažily společnou odbornou přípravu a cvičení v oblasti kybernetické obrany.

7.3. Posílení vojenské mobility

Prostřednictvím provádění akčního plánu o vojenské mobilitě již EU podniká významné kroky ke zvýšení mobility vojenského personálu, materiálu a vybavení v rámci EU i mimo ni, čímž posiluje naši schopnost rychle reagovat na krize nebo provádět běžné činnosti, jako jsou cvičení. Vojenská mobilita je rovněž stěžejním projektem v rámci spolupráce mezi EU a NATO.

S rozpočtem EU na období 2021–2027 ve výši 1,69 miliardy EUR na podporu dopravní infrastruktury dvojího užití je vojenská mobilita klíčovou složkou nového Nástroje pro propojení Evropy⁵⁸. Pracovní program na období 2021–2023 zahrnuje roční samostatný rozpočet ve výši 330 milionů EUR a první výzvy k předkládání návrhů byly zveřejněny v září 2021.

Vojenská mobilita je rovněž tématem pracovního programu Evropského obranného fondu na rok 2021. Vývoj digitálního systému pro bezpečnou a rychlou výměnu informací týkajících se vojenské mobility je jedním ze dvou témat výzvy k předkládání návrhů týkajících se vojáků a logistických systémů s orientačním rozpočtem ve výši 50 milionů EUR na celou výzvu.

Dne 14. prosince 2021 navrhla Komise revizi nařízení o transevropské dopravní síti (TEN-T). Cílem návrhu je mimo jiné posílit normy pro civilní a vojenskou mobilitu a rozšířit mapy TEN-T tak, aby zahrnovaly nové trasy důležité pro vojenskou mobilitu.

⁵⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1153 ze dne 7. července 2021, kterým se zřizuje Nástroj pro propojení Evropy a zrušují nařízení (EU) č. 1316/2013 a (EU) č. 283/2014.

Komise bude pokračovat ve svém úsilí přispívat k vojenské mobilitě v rámci EU i mimo ni, mimo jiné tím, že ji zohlední v příslušných legislativních návrzích a iniciativách, zejména v oblasti dopravy a přeshraničních postupů.

Další postup

- Do konce roku 2022 Komise společně s vysokým představitelem navrhne aktualizaci společného akčního plánu o vojenské mobilitě, který může pokrýt identifikovatelné potřeby v souvislosti s digitalizací v dopravě, kybernetickou odolností dopravní infrastruktury a umělou inteligencí.

7.4. Řešení výzev spojených se změnou klimatu v oblasti obrany

Změna klimatu a úbytek biologické rozmanitosti představují nové hrozby pro bezpečnost. Ačkoli zachování provozní účinnosti zůstává prioritou, odvětví obrany musí čelit výzvě, kterou představuje přizpůsobení se bezpečnostním dopadům změny klimatu, včetně operací za extrémnějších klimatických podmínek, a musí přispívat ke zmírňování změny klimatu v rámci politik EU v oblasti změny klimatu, zejména Zelené dohody pro Evropu. Zlepšení energetické účinnosti, zvýšení využívání energie z obnovitelných zdrojů tam, kde je to možné, jakož i snížení emisí v tomto odvětví by se měly stát nedílnou součástí našeho kolektivního úsilí o dosažení klimatické neutrality do roku 2050, o ochranu biologické rozmanitosti a vybudování posíleného oběhového hospodářství.

Oběhové systémy mohou mít významný přínos pro obranný průmysl a zadávání veřejných zakázek, zvýšit účinné využívání zdrojů, posílit otevřenou strategickou autonomii pro určité kritické materiály a prodloužit a optimalizovat užitečnost obranného vybavení⁵⁹. Budou identifikovány a podporovány možnosti zlepšení, pokud jde o demontáž, shromažďování součástí, opravy, renovace a repasování obranného vybavení. Jde také o příležitosti k modernizaci obranného vybavení, aby mohlo být i nadále provozováno za stále nepříznivějších environmentálních podmínek v provozních prostorech.

V této souvislosti je Komise odhodlána provádět společný plán EU v oblasti změny klimatu a obrany z roku 2020⁶⁰, na jehož základě předloží útvary Komise v první polovině roku 2022 společně s ESVČ a EDA první výroční zprávu o pokroku. Pracovní program Evropského obranného fondu⁶¹ na rok 2021 již určuje témata týkající se hospodaření s energií a energetické účinnosti. 133 milionů EUR bylo věnováno na zvláštní výzvu na podporu výzkumu a vývoje obranných technologií a produktů zabývajících se těmito tématy. Vzhledem k tomu, že se zintenzivňuje podobná činnost v rámci NATO a OSN, jakož i v případě Spojených států a

⁵⁹ [IF CEED \(europa.eu\)Circular defence - News & insight - Cambridge Judge Business School](https://www.europa.eu/press-room/en/ifa-ceed-circular-defence-news-insight)

⁶⁰ 12741/20.

⁶¹ Nařízení o Evropském obranném fondu stanoví, že fond přispívá „k začleňování opatření v oblasti klimatu do politik Unie a k dosahování obecného cíle, kterým je vynakládat 30 % výdajů z rozpočtu Unie na podporu cílů v oblasti klimatu“.

dalších partnerů, zintenzivní EU dialog mezi personálem o souvislosti mezi klimatem, bezpečností a obranou.

Další postup

- V první polovině roku 2022 předloží útvary Komise, ESVČ a EDA první zprávu o pokroku při provádění plánu v oblasti změny klimatu a obran.
- V průběhu roku 2022 Komise posoudí iniciativy související s klimatem a obranou prováděné v rámci stávajících nástrojů, jež jsou v gesci Komise (včetně Evropského obranného fondu, Horizontu Evropa, Horizontu 2020, Nástroje pro propojení Evropy a programu LIFE) s cílem posílit potenciální synergie.
- Do konce roku 2022 Komise vytvoří politický rámec, který bude vycházet z klimatických/obránných aspektů nástrojů, jež jsou v gesci Komise, s cílem přispět ke snížení poptávky po energii a zvýšit energetickou odolnost kritických technologií používaných aktéry civilní bezpečnosti a ozbrojenými silami, a v této souvislosti vypracuje konkrétní řešení odolná vůči změně klimatu.
- V průběhu roku 2022 Komise prozkoumá potenciál posílení dopadu směrnic týkajících se energetiky na vojenskou infrastrukturu (např. kanceláře, ústředí, kasárny, nemocnice, akademie), včetně možností zadávání zelených veřejných zakázek, to vše v rámci Zelené dohody pro Evropu (tj. nové iniciativy v oblasti energetické účinnosti „renovační vlna“), revize směrnice o energetické účinnosti a směrnice o energetické náročnosti budov.
- V průběhu roku 2022 Komise a vysoký představitel posílí a zintenzivní spolupráci mezi personálem, pokud jde o souvislost mezi klimatem, bezpečností a obranou, jakož i s NATO, OSN a příslušnými dvoustrannými partnery, jako jsou USA a Kanada.

8. Závěry

Ve světě, který je složitější, konkurenceschopnější, nejistější a stále více propojený než kdykoli předtím, musí EU dále zvýšit své úsilí o obranu svých strategických zájmů a hodnot. Nadcházející Strategický kompas pro bezpečnost a obranu EU stanoví ambiciózní cíle pro dlouhodobou bezpečnost a obranu Evropy, k nimž toto sdělení aktivně přispívá.

Za tímto účelem Komise určila tyto hlavní nové oblasti pro další posílení konkurenceschopnosti evropského obranného trhu:

- **prozkoumat, jak dále stimulovat investice členských států do klíčových strategických schopností a kritických faktorů**, které jsou vyvíjeny a/nebo pořizovány v rámci spolupráce Evropské unie,
- **dále pobízet k společnému zadávání veřejných zakázek na obranné schopnosti vyvíjené na základě spolupráce v rámci EU**, mimo jiné prostřednictvím osvobození od DPH a případného posílení bonusů Evropského obranného fondu,

- **vyzvat členské státy, aby pokračovaly v přechodu na zjednodušené a soudržnější postupy při kontrolách vývozu zbraní**, zejména pokud jde o obranné schopnosti vyvinuté v rámci spolupráce EU.

Komise bude rovněž provádět již zahájené iniciativy, které jsou pro evropskou obranu klíčové, jako je Evropský obranný fond a vojenská mobilita, jakož i iniciativy, které mají zásadní význam pro posílení odolnosti Evropy, zejména ve vesmíru, v boji proti hybridním hrozbám, posílení kybernetické bezpečnosti a řešení výzev spojených se změnou klimatu v oblasti obrany.

Komise je i nadále připravena zvážit další kroky vpřed s ohledem na dosažený pokrok a vývoj hrozeb a výzev, kterým bude Unie v budoucnu čelit.